

УДК 636.92.084

Дармограй Л.М., канд. с.-г. наук, доцент*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З. Гжицького***Лучин І.С.**, канд. с.-г. наук ©*Коломийська дослідна станція, Івано-Франківський інститут АПВ***РЕПРОДУКТИВНІ ПОКАЗНИКИ КРОЛЕМАТОК ПРИ ЗГОДОВУВАННІ
ГРАНУЛЬОВАНИХ КОМБІКОРМІВ РІЗНОГО СКЛАДУ**

Встановлено продуктивну дію повнораціонних гранульованих комбікормів, до складу яких входили січка традиційних бобових культур і галеги східної, на репродуктивні показники кролематок та якість приплоду генотипів: білий велетень(БВ), фландр (Ф), місцевої шиншили (МШ) і нового типу шиншили (НТШ). З'ясовано позитивну дію гранульованих комбікормів із вмістом галеги східної на молочність кролематок, а також збереження відлученого молодняка, особливо у кролематок НТШ.

Ключові слова: *кролематки, гранульовані комбікорми, галега східна, репродуктивні показники.*

Повноцінна годівля кролів - один з основних факторів підвищення їх продуктивних і племінних якостей. Зокрема особливу роль відіграє якість годівлі самок у період максимального фізіологічного напруження організму – вагітності та лактації [1].

За інтенсивного та бройлерного вирощування кролів корми у собівартості продукції займають близько 70%. Це основний показник ефективності розведення м'ясо-шкуркових порід кролів і можливість забезпечення реалізації генетично обумовленої продуктивності [4,5].

Підвищенню рівня перетравності поживних речовин сприяє згодовування тваринам повнораціонних кормових сумішок, у тому числі й комбікормів. При цьому спостерігається взаємодоповнююча сила окремих кормів [3].

Аналіз публікацій щодо вивчення впливу повнораціонних комбікормів різного складу із вмістом традиційних і нетрадиційних бобових культур на відтворну здатність кролематок вивчено недостатньо, тому дослідження такого напрямку є актуальними [2].

Метою наших досліджень було встановити продуктивну дію повнораціонних гранульованих комбікормів на репродуктивні показники кролематок та якість приплоду порід і генотипу, що вивчалися.

Матеріали і методи досліджень Для вивчення впливу повнораціонних гранульованих комбікормів на відтворну здатність кролематок та якість приплоду у зимовий період 2003-2004 років нами проведені дослідження у фермерському господарстві «Еліт» Івано-Франківської області Коломийського району. Матеріалом для роботи слугували кролі порід білий велетень (БВ),

фландр (Ф), місцева шиншила (МШ) і новий тип шиншили (НТШ), що створюється шляхом складного схрещування в умовах Прикарпаття. Об'єктами дослідження були повнораціонні гранульовані комбікорми із вмістом січки бобових культур (люцерна, конюшина) та галеги східної. Для вирішення завдання нами було підібрано і сформовано 12 груп кролематок різних порід (НТШ, МШ, БВ, Ф) по 10 голів у кожній. Спаровували їх із самцями аналогічної породи, за принципом гомогенного підбору. Оцінювали кролематок за материнськими якостями: плодючістю, великоплідністю, молочністю, кількістю та живою масою кроленят при народженні й відлученні та відсоток їх збереження. Дослідження проводили згідно зі схемою (табл.1) Нормування годівлі піддослідних кролематок проводили за існуючими нормами. Відлучали кроленят у віці 45 днів. Утримання кролематок кліткове у приміщеннях, цілодобовий вільний доступ до води, молочність визначали за масою гнізда у 30-денному віці.

Таблиця 1

Схема досліду, n=10

Генотип	ХАРАКТЕР ГОДІВЛІ					
	Повнораціонні гранули із вмістом галеги східної		Повнораціонні гранули із вмістом конюшини		Повнораціонні гранули із вмістом люцерни	
	Група	Січка - 35% Інші компоненти 65%	Група	Січка - 35% Інші компоненти 65%	Група	Січка - 35% Інші компоненти 65%
НТШ	1		5		9	
МШ	2		6		10	
БВ	3		7		11	
Ф	4		8		12	

До складу повнораціонних гранул для годівлі кролематок входило 35% січки досліджуваних бобових культур: 1-4 групи – галеги східної; 5-8 групи – конюшини; 9-12 групи-люцерни і 65% зернових кормів. Окрім повнораціонних гранул, кролематок підгодовували сіном даних культур, які входили до складу гранул (80-200 г сіна на 1 голову на добу).

Цифрові дані оброблені біометрично за методикою М.Плохінського із використанням комп'ютерної програми MS Excel [6]. Результати середніх значень вважали статистично достовірними при $P < 0,05^*$, $P < 0,01^{**}$, $P < 0,001^{***}$.

Результати досліджень. Порушення функцій відтворної здатності тварин на 10-20% залежить від генотипу, а на 80-90% це визначається паратиповими факторами і в першу чергу – годівлею.

Проведені дослідження вказують на позитивний вплив повнораціонних гранул із вмістом галеги східної на молочність кролематок всіх порід і генотипу. Показники відтворної здатності кролематок у зимовий період при споживанні гранульованих комбікормів різного складу наведено у таблиці 2.

Таблиця 2

**Відтворна здатність кролематок і якість приплоду за період дослідження
($M \pm m$, $n=10$)**

Групи	Показники			
	багатоплідність, голів	в т.ч. мертвих	ж.м.1 гол. при народженні, г	молочність, кг
1	7,8±0,37	0,40±0,24	65±0,71	2,9±0,09
2	8,2±0,37	0,60±0,24	57±1,0	2,75±0,04
3	6,8±0,37	0,80±0,20	66±1,30	2,4±0,07
4	6,4±0,51	0,80±0,20	63±2,55	2,30±0,07
5	7,4±0,40	0,60±0,24	63±2,55	2,7±0,07 *
6	8,2±0,37	0,60±0,24	57±0,94	2,5±0,09 *
7	6,4±0,40	0,80±0,20	64±3,32	2,3±0,11
8	6,4±0,51	0,80±0,20	62±2,55	2,2±0,07
9	7,4±0,24	0,60±0,25	63±3,39	2,8±0,07
10	8,4±0,24	0,60±0,24	55±3,16	2,6±0,15
11	6,6±0,40	0,80±0,20	64±1,70	2,35±0,05
12	6,6±0,40	0,80±0,20	63±1,55	2,3±0,06

Найвищу багатоплідність мали кролематки породи місцевої шиншили незалежно від характеру годівлі, про це можна говорити як про генотипову ознаку. Найнижчу багатоплідність спостерігаємо у кролематок у четвертій та восьмій групах породи фландр – 6,4 гол. і в сьомій групі породи білий велетень – 6,4 кг. Найменша кількість мертвонароджених кроленят виявлено у першій групі кролематок (0,4 гол.), яким згодовували гранульовані комбікорми, до складу яких входила січка галеги східної. Найбільша кількість мертвонароджених кроленят виявлено у породи білий велетень і фландр незалежно від кормового фактору. Що стосується показника живої маси однієї голови при народженні, то можна сказати, що найвищий показник спостерігався у третьої групи кролематок (66 г), які належать до породи білий велетень. На другому місці за цим показником знаходяться кролематки першої групи (НТШ), що становить 65 г. Найвища молочність встановлена у кролематок першої групи (2,9 кг). Доречно наголосити що, як і в попередніх дослідженнях найвищою молочністю відзначаються кролематки всіх порід і генотипу, до складу раціону яких входили повнораціонні гранули із вмістом січки галеги східної. Враховуючи вищесказане необхідно відзначити, що дана кормова культура має прямий вплив на збільшення молочності кролематок.

Згідно з даними таблиці 3 бачимо позитивний вплив повнораціонних гранул, до складу яких входила галега східна, на показники кроленят при відлученні всіх порід і генотипу.

Найбільша кількість кроленят при відлученні виявлена у другій групі кролематок (МШ), що становить 7,0 гол. Найменша кількість кроленят

встановлена у кролематок породи фландр. Зокрема у четвертій групі – 4,6 гол., у дванадцятій групі – 4,4 гол., у восьмій групі найменша кількість – 4,2 гол. Необхідно відзначити, що фактор годівлі мав незначний вплив на живу масу кроленят при відлученні. Маса гнізда при відлученні кроленят була найвищою у першій, другій та третій групах кролематок. Найвищий показник був у кролематок НТШ (5,69 кг), а найнижчий – у восьмій групі кролематок породи фландр і становив 3,28 кг.

Таблиця 3

Якісні показники кроленят при відлученні ($M \pm m$, $n=10$)

Групи	Показники			
	к-ть кроленят, гол.	ж.м. 1 гол.,г	маса гнізда, кг	збереженість,%
1	6,40±0,51	0,890±0,01	5,69±0,44	86,80±6,86
2	7,00±0,45	0,770±0,02	5,39±0,38	92,10±3,37
3	4,80±0,37	0,870±0,01	5,65±0,43	86,80±6,86
4	4,60±0,40	0,840±0,01	3,86±0,33	82,80±1,17
5	5,60±0,40	0,850±0,01*	4,80±0,29	82,36±5,30
6	6,40±0,51	0,740±0,01	4,77±0,42	83,92±5,05
7	4,40±0,24	0,820±0,01**	3,61±0,18	78,57±6,19
8	4,20±0,37	0,810±0,01	3,28±0,28	75,60±6,91
9	6,00±0,32	0,870±0,01	5,22±0,25	88,23±3,01
10	6,60±0,16	0,750±0,01	4,96±0,38	84,64±4,64
11	4,40±0,24	0,840±0,01	3,70±0,22	75,80±3,12
12	4,40±0,25	0,820±0,01	3,61±0,21	75,80±6,26

Найвищу збереженість кроленят при відлученні встановлено у другій групі (92,1%), що належать до породи місцевої шиншили, яким згодовували повнораціонні гранули, до складу яких входила січка галеги східної, а найнижча збереженість – у породи фландр незалежно від кормового фактору. В межах даної породи найнижча збереженість встановлена у кролематок дванадцятій групі, яким згодовували повнораціонні гранули, до складу яких входила січка люцерни. Проведені дослідження дають можливість зробити такі висновки.

Висновки.

1.Тривале згодовування кролематкам повнораціонних гранул із вмістом галеги східної має позитивний вплив на функціонування організму та репродуктивні показники кролематок всіх порід і генотипу.

2.За ефективного ведення кролівництва і запровадження сухої годівлі необхідно згодовувати кролематкам високопоживні гранульовані комбікорми разом із сіном. Адже згодовування лише самого гранульованого комбікорму не забезпечує належний обмін речовин і оптимальну продуктивність кролів.

3.Повнораціонні гранули із вмістом галеги східної мають прямий вплив на збільшення молочності кролематок та збереження кроленят.

4.Доведено, що найбільшою багатоплідністю і найнижчою кількістю мертвонароджених кроленят відзначались кролематки місцевої шиншили, яким згодовували гранули із вмістом галеги східної.

Література

1. Вакуленко І.С. Організація годівлі на кролефермах промислового типу // Кролівництво, 1978. – вип. 5 – С. 11-17.
2. Дармограй Л.М., Лучин І.С. Динаміка живої маси кролів різних генотипів у літній період вирощування // Розведення і генетика тварин. - “Аграрна наука”. – К, 2005, вип. 39 - С. 95-101.
3. Ібатулін І.І., Чичик Р.М., Панасенко Ю.О., Продуктивність молодняку кролів при згодовуванні повнораціонних комбікормів з різним рівнем протеїну // Наук. вісник ЛНАВМ ім. С.З. Гжицького. Львів, 2005- Т.5(№3), 26-ч.з.-С.45-58.
4. Лучин І.С., Щербатий З.Є. Репродуктивні якості чистопородних і помісних кролематок порід шиншила і фландр // Наук. вісник ЛНАВМ ім. С.З. Гжицького – Львів, 2003. – т.5(№3), С. 53-56.
5. Мирось В.В., Тоцька Л.Я., Гнойко В.О. Порівняльна характеристика основних вітчизняних порід кролів при виробництві бройлерів // Вісник с.-г. науки, 1975, №7. – С.15-19.
6. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников. М: Колос, 1969.-352 с.

Summary

Darmohraj L.M. – docent

Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnological named after S. Z. Gzhytskyj, Lviv, Ukraine

Luchyn I. S.

Ivano – Frankivsk Institute

REPRODUCTIVE PERFORMANCE RABBITS AT FEEDING GRANULATED FEED DIFFERENT COMPOSITION

It was investigated the productive action of full granular feed that included the traditional shorts and legume crops galega orientalis in doe rabbit reproductive performance and quality of offspring genotypes: white giant (WG), flonder (F), regional wild-rose (RWR) and a new type of wild-rose (NTWR). Found out the positive effect of granulated feed containing galega orientalis on milk production in doe rabbit, and keeping young weaned, especially in doe rabbit NTWR.

Key words: *doe rabbits, granulated feed, Galega orientalis (La) and reproductive performance.*

Стаття надійшла до редакції 16.03.2010